

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2004-2007

Lady in the Dark (2002), Valokuva: Hanna-Kaisa Hämäläinen

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2004-2007

<u>JOHDANTO</u>	3
<u>1. TEATTERIKORKEAKOULUN TEHTÄVÄ JA TOIMINTA-AJATUS</u>	3
<u>1.1. Tehtävä ja toiminta-ajatus</u>	3
<u>1.2. Kehittämisen visio ja strategian päälinjat</u>	4
<u>1.3. Osastrategiat</u>	4
<u>2. YLIOPISTON NYKYTILA</u>	5
<u>2.1. Toimintaympäristö</u>	5
<u>2.2. Asema Suomen yliopistolaitoksessa</u>	5
<u>3. TAVOITTEET</u>	6
<u>3.1. Perusopetus</u>	6
<u>3.2. Jatkokoulutus, taiteellinen toiminta ja tutkimus</u>	6
<u>3.3. Aikuiskoulutus</u>	7
<u>3.4. Kansainvälinen toiminta</u>	7
<u>3.5. Yhteiskunnalliset palvelut</u>	8
<u>3.6. Organisaation ja henkilöstön kehittäminen</u>	9
<u>3.6.1. Yleistä</u>	9
<u>3.6.2. Henkilöstön kehittäminen</u>	9
<u>3.6.3. Kestävä kehitys</u>	9
<u>3.6.4. Opetuksen kehittäminen</u>	9
<u>3.6.5. Valo- ja äänisuunnittelun laitoksen sijainti</u>	10
<u>3.7. Taloudelliset voimavarat</u>	11
<u>3.7.1. Tilakustannukset</u>	11
<u>3.7.2. Maksullinen toiminta</u>	11
<u>3.7.3. Yhteenvedo esityksistä Teatterikorkeakoulun voimavaroiksi vuonna 2004</u>	12
<u>4. TOIMINNAN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI</u>	13
<u>5. HANKKEET</u>	13

Liitteet

- 1. Teatterikorkeakoulun kestävän kehityksen strategia vuosille 2004-2007**
- 2. Liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma**
- 3. Julkisoikeudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma**
- 4. Digitaalisen äänen tutkimusprojekti**
- 5. Teatterikorkeakoulun virtuaaliyliopiston toimintasuunnitelma ja hankehakemus vuodelle 2004**

JOHDANTO

Teatterikorkeakoulun toiminta- ja taloussuunnitelma on tulosohjauksen ja -johtamisen suunnitteluasiakirja. Se perustuu Teatterikorkeakoulun hallituksen kokouksessaan 10.2.2000 vahvistamaan strategiaan, jossa on määritelty korkeakoulun visio, missio ja strategian päälinjat. Suunnitelma on samalla perustelumuistio keväällä 2003 käytäviä opetusministeriön ja Teatterikorkeakoulun välisiä vuosien 2004-2006 tulosneuvotteluja varten.

Toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittu talousarviolain ja -asetuksen edellyttämällä tavalla sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti.

Toiminta- ja taloussuunnitelmaa on käsitelty Teatterikorkeakoulun yhteistoimintaneuvoston kokouksessa 12.2.2003 ja se on hyväksytty korkeakoulun hallituksessa 13.2.2003.

Julkaisun sisältämät suunnitelmat ja ehdotukset ovat yliopiston omia eikä niihin vielä sisälly opetusministeriön kannanottoja.

1. TEATTERIKORKEAKOULUN TEHTÄVÄ JA TOIMINTA-AJATUS

1.1. Tehtävä ja toiminta-ajatus

Teatterikorkeakoulu on kiteyttänyt tehtävänsä ja toiminta-ajatuksensa seuraavasti:

Teatterikorkeakoululla on päävastuu teatteri- ja tanssialan ylimmästä opetuksesta, siihen liittyvästä taiteellisesta toiminnasta ja tutkimuksesta sekä teatteri- ja tanssialan opettajankoulutuksesta. Teatterikorkeakoululla on valtakunnallinen vastuu teatterialan ruotsinkielisestä koulutuksesta. Korkeakoulun tavoitteena on tukea suomalaisen teatteri- ja tanssitaiteen kehittymistä, alojen taiteellisen toiminnan tason nostamista ja kansainvälistymistä sekä järjestää aikuiskoulutusta Teatterikorkeakoulun ydinosuusalueilla.

Missiona Teatterikorkeakoululla on kouluttaa tanssi- ja teatterialan taiteilijoita ja opettajia, joilla on

- * luja ammattitaito
- * persoonallinen taiteellinen ote ja sanoma
- * oma taidefilosofinen näkemys
- * kyky toimia tanssi- ja teatteritaiteen ammateissa itsenäisesti ja aloitteellisesti
- * käsitys tanssin ja teatterin kollektiivisesta luonteesta ja taidot ja halu taiteilijoiden ja ammattiryhmien yhteistyöhön
- * kyky kantaa vastuuta myös taidelaitosten ja -organisaatioiden johtotehtävissä
- * valmius harjoittaa jatko-opintoja ja tutkimusta taiteen piirissä

1.2. Kehittämisen visio ja strategian päälinjat

Visio

Teatterikorkeakoulu on tanssin ja teatterin johtava kouluttaja, näyttämötaiteen uudistaja ja kansainvälisen taide- ja tiedeyhteisön arvostama tutkimusyksikkö. Teatterikorkeakoulun uudet tilat tunnetaan tasokkaasta ja monipuolisesta taide-, kulttuuri- ja koulutustarjonnasta.

Strategian päälinjat

Teatterikorkeakoulu antaa parhaaseen taiteelliseen osaamiseen ja uusimpaan tutkimukseen nojaavaa taiteilija- ja opettajakoulutusta ja kehittää yksilöllisyyteen, taiteiden rajojen ylityksiin ja jatko-opintoihin kannustavia koulutusmuotoja.

Jatkokoulutuksessa ja tutkimuksessa Teatterikorkeakoulu hyödyntää kansainvälistä edelläkävijän asemaa jonka se on yhdessä muiden Suomen taideyliopistojen kanssa saavuttanut, ja rakentaa aktiivisesti eurooppalaista taiteiden jatkokoulutus- ja tutkimusyhteisöä.

Teatterikorkeakoulu tutkii ja kehittää myös ydinosaamisensa soveltamista muille aloille, ja tarjoaa tanssiin ja teatteriin ja niiden sovelluksiin liittyvää aikuiskoulutusta sekä näiden alojen taiteilijoille ja opettajille että ulkopuolisille.

Teatterikorkeakoulun ydinosaaminen muodostaa vankan perustan myös elokuvan, television, radion ja uuden median taiteelliseen työhön, koulutukseen ja sisällöntuotantoon. Näillä aloilla Teatterikorkeakoulu tekee yhteistyötä muiden yliopistojen kanssa, ja tarjoaa omaa osaamistaan niiden koulutus- ja tutkimushankkeisiin.

Teatterikorkeakoulu pitää tärkeänä että taideyliopistot tiivistävät yhteistyötään, ja profiloituvat yliopistolaitoksessa omaksi kokonaisuudekseen jolla on sille ominaiset toimintatavat, ja joka edustaa humanistisia, taiteen merkitystä ja inhimillistä yhteiskuntaa korostavia arvoja.

Kansainvälisesti Teatterikorkeakoulu hakee kontakteja jotka rikastuttavat sen toimintaa ja edistävät suomalaista taide-elämää, käyttää aktiivisesti EU:n opettaja- ja opiskelijavaihto-ohjelmia, ja varsinkin aikuiskoulutuksen osalta myös aluekehitys- ym. rahastoja, ja vaikuttaa Euroopan koulutuspolitiikkaan kansainvälisissä järjestöissä.

Teatterikorkeakoulu toimii yhteistyön aloitteentekijänä ja koordinaattorina lähialueilla - Baltiassa, pohjoismaissa ja Venäjällä.

1.3. Osastrategiat

Korkeakoulun hallitus on lisäksi vahvistanut joukon osastrategioita, joiden linjaukset päivitetään korkeakoulun kokonaisstrategian mukaisiksi.

Tiedotusstrategia

Hyväksytty keväällä 1998.

Tietohallintostrategia

Hyväksytty syksyllä 1999.

Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön strategia

Hyväksytty opetus- ja tutkimusneuvostossa syksyllä 2002

Kansainvälistymisstrategia

Hyväksytty keväällä 2001.

Perustutkintojen kehittämisstrategia

Hyväksytty syksyllä 2001.

Henkilöstöstrategia

Hyväksytty syksyllä 2002

Kestävän kehityksen strategia

Hyväksytty keväällä 2003

Aikuiskoulutusstrategia

Aikuiskoulutusyksikön johtokunta hyväksynyt keväällä 2001.

2. YLIOPISTON NYKYTILA

2.1. Toimintaympäristö

Teatterikorkeakoulu sijaitsee valo- ja äänisuunnittelun laitosta lukuun ottamatta Helsingissä, kuten muutkin maamme neljästä taidekorkeakoulusta. Yhteistyömahdollisuudet näiden, kuten muidenkin pääkaupunkiseudulla sijaitsevien korkeakoulujen ja taideorganisaatioiden kanssa ovat hyvät.

2.2. Asema Suomen yliopistolaitoksessa

Teatterikorkeakoulu on yksi Suomen neljästä taideyliopistosta. Teatterikorkeakoulu antaa maamme korkeinta tanssi- ja teatteritaiteen koulutusta. Vain Teatterikorkeakoulussa on mahdollisuus suorittaa tanssitaiteen maisterin tutkinto tanssijan, koreografin ja tanssinopettajan koulutusohjelmissa sekä teatteritaiteen maisterin tutkinto ruotsinkielisen näyttelijäntyön, ohjauksen, dramaturgian, esitystaiteen ja -teorian, teatteri-ilmaisun opettajan ja valo- ja äänisuunnittelun koulutusohjelmissa. Suomenkielisen näyttelijäntyön koulutusohjelmasta voi valmistua maisteriksi Teatterikorkeakoulun lisäksi myös Tampereen yliopistossa.

Ruotsinkielisellä näyttelijäntyön laitoksella on lisäksi pohjoismainen maisterinkoulutusohjelma, jossa muissa Pohjoismaissa kandidaatin tutkinnon suorittaneet näyttelijät voivat hankkia maisterin tutkinnon, koska Suomen lisäksi se ei ole muualla mahdollista.

Teatterikorkeakoulu on hyvin tavoiteltu opiskelupaikka, vuonna 2002 vain 5.4 % hakijoista voitiin ottaa koulutukseen.

Opetus on korkeatasoista, mistä on osoituksena mm. viimeaikaiset koulutuksen laatuysikkönimitykset (Ruotsinkielinen näyttelijäntöön laitos sekä valo- ja äänisuunnittelun laitos). Perusopetuksen lisäksi jatkokoulutus on laajennut ja voimistunut viime vuosina ja tohtorin tutkintoja on suoritettu sekä tanssi- että teatteritaiteen alalta.

3. TAVOITTEET

3.1. Perusopetus

Perusopetuksen kehittämisestä vastaa vararehtori. Korkeakoulussa toimii vararehtorin johtama opetuksen kehittämissyöryhmä, joka käy pedagogista keskustelua taideopetuksesta ja luo edellytyksiä sen kehittymiselle. Työryhmä tekee ehdotuksia opetustyön kehittämiseksi ja oppimisen tukemiseksi sekä huolehtii arvioinnin jatkuvuudesta.

Suunnitelmakaudella suoritetaan tutkintojen ydinainesanalyysit. Analyysien pohjalta kirkastetaan tutkintojen ydinalueet ja tarkistetaan tutkintojen laajuus. Opetussuunnitelmat laaditaan kaksiportaiselle tutkinnolle - kandidaatin ja maisterin tutkinnolle. Koulutusohjelmien yhteissuunnittelua, yhteisiä opintojaksoja ja valinnaisopintojen mahdollisuuksia lisätään.

Opettajankoulutus toteutetaan yhteistyössä Helsingin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan sekä muiden taideyliopistojen kanssa.

Maisteritutkintojen määrällinen vuositavoite on 45.

3.2. Jatkokoulutus, taiteellinen toiminta ja tutkimus

Jatkokoulutus on edelleen korkeakoulun painopistealue. Tavoitteena on

- kehittää jatko-opiskelijan omaa ilmaisua, tuottaa taiteellisen kokeilun sekä tutkimuksen kautta uutta tietoa ja kokemusta teatteri- ja tanssitaiteesta, taiteellisen työn problematiikasta ja/tai näiden taiteenalojen opettamisesta
- erikoistua taiteellisten prosessien ja ammatillisten käytäntöjen tutkimiseen
- lisätä taiteellisten professoreiden vastuuta taiteellisten jatko-opiskelijoiden rekrytoinnissa ja ohjauksessa
- tehostaa jatko-opintoihin liittyvää opetusta yhteistyössä taideyliopistojen kanssa
- parantaa jatko-opiskelijoiden ohjausta luomalla ulkopuolisia ohjaajaverkostoja
- lisätä yhteistyötä taidelaitosten kanssa taiteellisiin jatko-opintoihin liittyvissä tuotannoissa
- osallistua tutkijakouluihin ja tehostaa rahoituksen hankintaa
- huolehtia jatko-opiskelijoiden rekrytoinnin tasaisesta jatkumisesta.

Määrällisenä tavoitteena tulossopimuskaudella 2004-2007 on kolme tohtorin tutkintoa vuodessa.

Teatterikorkeakoulun vahvuuksia on se, että koulutus perustuu esitykseen tähtäävään taiteelliseen prosessiin. **Taiteellinen toiminta** on korkeakoulun ulospäin näkyvin toimintamuoto. Teatterikorkeakoulun taiteellisen toiminnan tarkoitus on siirtää ja uusintaa traditiota ja taidealojen hiljaista tietoa sekä kokeilla uusia ideoita, arvoja ja työtapoja, jotka siirtyvät opiskelijoiden myötä ammattikentälle. Käsitös toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta syntyy ennen kaikkea korkeakoulun sisäisen arvioinnin, yleisön ja taidekentän palautteen ja tiedotusvälineissä tapahtuvan kritiikin ja keskustelun kautta.

Teatterikorkeakoulun esitystilojen lähtökohta on taiteilijan ja yleisön häiriötön kohtaaminen. Teatterikorkeakoulun omat esitystilat ja Taideteollisen korkeakoulun Lume-keskus tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet teknologistenkin esityselementtien kokeiluun ja kehittämiseen.

Tavoitteena on käynnistää uusia **tutkimushankkeita**, joihin haetaan ulkopuolista rahoitusta. Lisäksi pyritään luomaan edellytyksiä erityisesti Teatterikorkeakoulusta valmistuneille tohtoreille jatkaa tutkimustoimintaa korkeakoulun yhteydessä.

3.3. Aikuiskoulutus

Teatterikorkeakoulussa on käynnistetty oma koko aikuiskoulutuksen ja avoimen yliopiston toiminnallisten linjausten selvitystyö. Lisäksi korkeakoulussa odotetaan aikuiskoulutuksen valtakunnallisten selvitysten tuloksia. Saatujen tulosten jälkeen Teatterikorkeakoulu päättää sopimuskauden aikana aikuiskoulutuksen volyymeistä, toimintatavoista, rahoituksesta ja organisaatiosta.

3.4. Kansainvälinen toiminta

Teatterikorkeakoulun jatkaa aktiivista kansainvälistä yhteistyötä erityisesti Euroopassa ja lähialueilla. Korkeakoulu hyödyntää EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston ohjelmia, verkostoja ja rahoitusmahdollisuuksia ja toimii aloitteentekijänä ja koordinaattorina lähialueyhteistyössä Baltiassa, Pohjoismaissa ja Venäjällä. Korkeakoulu keskittyy myös opiskelija- ja opettajaliikkuvuuden tehostamiseen ja liikkuvuuden esteiden poistamiseen. Tavoitteena on edelleen lisätä kansainvälistä toimintaa jatkokoulutuksen ja tutkimuksen alueella ja tiivistää yhteistyötä muiden taidekorkeakoulujen kansainvälisten yksiköiden kanssa. Teatterikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan strategia uusitaan vuoden 2003 aikana.

Teatterikorkeakoulun kansainvälistymisen keskeisiä muotoja ovat intensiivikurssit, opettajavierailut, vaihto- ja muut ohjelmat sekä monipuolinen festivaali- ja seminaaritoiminta. Lisäksi korkeakoulu osallistuu aktiivisesti alan kansainvälisten järjestöjen toimintaan. Pohjoismaisen maisterivuoden (NorMa) koulutusta jatketaan myös OPM:n hankerahoituksen päätyttyä.

Kansainvälisiin työpajoihin ja intensiivikursseille osallistuu vuosittain noin 35 (10%) ja yli 3 kuukauden pituisiin vaihtoihin 10 perusopiskelijaa. Vastaava vuotuinen määrä opettajavaihdossa on 8-10. Korkeakoulussa opiskelee 10-12 (3 %) perustutkintoa suorittavaa ulkomaista opiskelijaa vuosittain.

3.5. Yhteiskunnalliset palvelut

Teatterikorkeakoulun näkyvin ja eniten julkisuutta saava palvelumuoto on esitystoiminta, jonka periaatteet ja päämäärät on esitelty kohdassa taiteellinen toiminta.

Esittävän taiteen yliopistona on esityksiin osallistuminen olennainen osa kaikkien yliopiston opiskelijoiden opintoja. Oma taiteenala ei voi oppia osallistumatta elävälle yleisölle suunnattuihin esityksiin. Kaikkien Teatterikorkeakoulun esitysten tuottamisella on pedagogiset, ja varsinkin jatko-opintojen osalta tutkimukselliset lähtökohdat. Julkisilla yleisölle suunnatuilla esityksillä on myös suuri yhteiskunnallinen vaikutus. Ne ovat merkittävä osa kansallista ja kansainvälistä tanssi- ja teatterielämää, niissä tehdään sekä sisällöllisiä että metodologisia kokeiluja, jotka ovat taidelajien kehityksen kannalta olennaisia, mutta eivät taidekentällä olisi samassa mitassa mahdollisia. Varsinkin opintojen loppuvaiheessa oleville ne ovat tärkeä rekrytoinnin väylä, jota tanssi- ja teatterikentän päättäjät aktiivisesti seuraavat.

Lisäksi Teatterikorkeakoulu

- * edistää tanssi- ja teatterialan ammatillisten ja taiteellisten seminaarien ja keskustelutilaisuuksien järjestämistä sekä suunnittelevana osapuolena että tila- ym. palvelujen tarjoajana
- * tarjoaa esitystilojaan korkeatasoiselle, suomalaista taide-elämää uudistavalle koti- ja ulkomaiselle vierailutoiminnalle
- * edistää taidekasvatuksen, erityisesti tanssi- ja teatteri-ilmaisun asemaa varhaiskasvatuksessa ja koululaitoksessa
- * julkaisee taidealoihinsa liittyvää taiteellista ja tieteellistä kirjallisuutta, oppimateriaalia sekä tanssi- ja teatterialaa koskevia raportteja ja selvityksiä
- * harjoittaa teatterien ja taideorganisaatioiden johtamiseen ja kehittämiseen liittyvää tutkimusta, konsultointia ja täydennyskoulutusta
- * tuottaa teatteritekniisiä konsultointipalveluja
- * edistää korkeakoulusta valmistuvien työllistymistä rekrytointipalvelujen avulla
- * tarjoaa teatteri- ja tanssialan kirjastopalveluja sekä korkeakoulun sisäisille että ulkoisille asiakkaille

3.6. Organisaation ja henkilöstön kehittäminen

3.6.1. Yleistä

Suunnittelukaudella Teatterikorkeakoulu siirtyy selkeästi uuteen toimintavaiheeseen. Uuden kiinteistön monivuotinen haltuunotto on saatu päätökseen ja korkeakoululle on valittu vuonna 2003 uusi hallintojohtaja. On luontevaa alkaa hahmottaa uutta, visionaarista kokonaisstrategiaa, jonka tulokset näkyvät selkeimmin vasta TTS-kaudella 2005-2008.

Korkeakoulun johto on sitoutunut uusien strategisten työkalujen (BSC ja EFQM) käyttöön ja resurssoinut toiminnanohjauksen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen uuden viran vuoden 2003 alusta. Teatterikorkeakoulu tekee suunnittelukaudella yliopiston strategista kehittämistyötä yhdessä muiden taideyliopistojen kanssa. Tavoitteena on edistää Teatterikorkeakoulun johtamista, laatu- ja arviointikulttuuria, systemaattista itsearviointia ja tiedonkeruuta sekä arviointitulosten hyödyntämistä. Teatterikorkeakoulu tarkistaa suunnittelukaudella eri osa-alueita koskevat strategiansa.

Teatterikorkeakoulu tukee Taideteollisen korkeakoulun toiminta- ja taloussuunnitelmassaan esittämää taideyliopistojen laatuhankeita.

3.6.2. Henkilöstön kehittäminen

Teatterikorkeakoulu kehittää aktiivisesti henkilöstönsä osaamista, johtamista ja työyhteisöä henkilöstöstrategiassa vuosille 2003-2005 hyväksytyjen linjausten mukaisesti ja osallistuu aktiivisesti uusien palkkausjärjestelmien käyttöönottoon yhteistyössä muiden taideyliopistojen kanssa.

Teatterikorkeakoulussa selvitetään eri osa-alueilla mahdollisuudet taideyliopistojen yhteistyön tiivistämiseen, erityisesti Kuvataideakatemiaa kanssa tehtävän tukipalveluyhteistyön osalta. Asiakirjahallintoa ja arkistointia pyritään kehittämään, vastuuta selkiyttämään sekä etsimään pysyvää ratkaisua Teatterikorkeakoulun arkistomateriaalin säilyttämiselle ja tutkijapalvelulle.

3.6.3. Kestävä kehitys

Teatterikorkeakoulussa laadittiin vuonna 2003 kestävän kehityksen strategia vuosille 2004-2007. Strategia on kokonaisuudessaan liitteenä 1.

3.6.4. Opetuksen kehittäminen

Taidekorkeakorkeakoulut järjestivät vuosina 2001-2003 opettajille suunnattua yhteistä taidekorkeakoulupedagogista koulutusta 15 opintoviikon laajuisena kokonaisuutena. Kokonaisuus muodostui taidepedagoginen johtajuus - opintojaksosta (5 ov), perusopintojaksosta (5 ov) ja valinnaisista opinnoista (5 ov). Hanketta koordinoi Taideteollinen korkeakoulu Opetusministeriön yhteiseen käyttöön myöntämän erillismäärärahan turvin. Yhteistoiminnan tavoitteena on tukea

taidekorkeakoulujen opetuksen ja oppimisen kehittämistä ja laadun varmistamista. Samalla luodaan yhteyksiä eri taidekorkeakoulujen välille.

Vuosille 2003-2006 taidekorkeakoulut ovat suunnitelleet taidekorkeakoulupedagogiikan yhteistä jatkoa siten, että edelleen tarjottaisiin 15 ov laajuisia taidepedagogisia opintoja ja että yhteistyöhön otettaisiin mukaan Stadian taide- ja kulttuurialan opettajat. Uuteen kokonaisuuteen ovat sekä taidekorkeakoulut että Stadia saaneet Opetusministeriöltä erillismäärärahan. Taidekorkeakoulujen koordinaattorina toimii Taideteollinen korkeakoulu.

Taidekorkeakoulupedagogiikkaan painottuvan opintokokonaisuuden lisäksi taidekorkeakoulut järjestävät lukukausittain teemaseminaareja tai lyhytkursseja ajankohtaisista opetukseen liittyvistä aiheista sekä osallistuvat valtakunnalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Vararehtorin johtama opetuksen kehittämisryhmä käy pedagogista keskustelua korkeakoulun opetuksesta ja sen kehittämisestä. Työryhmä nostaa esille opettamiseen ja oppimiseen liittyviä kysymyksiä, tekee niihin liittyvä kehittämis ehdotuksia, luo pohjaa opetuksen systemaattiselle arvioinnille, työstää arvioinnissa esiin nousseita kysymyksiä sekä vastaa korkeakoulussa järjestettävien pedagogisten kehittämisseminaarien ja keskustelutilaisuuksien järjestämisestä.

Lehtorintyön arvostuksen nostamiseksi korkeakouluyhteisössä aloitettiin vuonna 2001 taiteilijajuhlatyöppösten opettajuusjuhlien järjestäminen lukukausittain pitkään korkeakoulussa vaikuttaneille opettajille. Tätä toimintaa tullaan edelleen jatkamaan.

3.6.5. Valo- ja äänisuunnittelun laitoksen sijainti

Teatterikorkeakoulun valo- ja äänisuunnittelun laitos on toiminut vuodesta 1988 Tampereella ja sen nykyisiä toimitiloja koskeva vuokrasopimus päättyy vuonna 2007. Pienen, muuhun opetukseen laajasti integroituneen koulutusohjelman sijainti toisella paikkakunnalla on Teatterikorkeakoulussa pitkään koettu ongelmaksi. Kun vuonna 2000 oli saatu uudet yhteiset toimitilat korkeakoulun kaikille muille toiminnoille, Teatterikorkeakoulu käynnisti keväällä 2001 sisäisenä työryhmätyöskentelynä laitoksen nykyisten ja tulevien tilatarpeiden selvittämisen. Työryhmän selvityksessä esitettiin, että valo- ja äänisuunnittelun laitos tulisi palauttaa Tampereelta muun korkeakoulun yhteyteen. Samalla työryhmä totesi, ettei laitoksen toimintaa kyetä mahduttamaan Teatterikorkeakoulun Haapaniemenkadun kiinteistön tiloihin. Teatterikorkeakoulun hallitus päätti kokouksessaan 15.11.2001 palauttaa valo- ja äänisuunnittelun laitoksen toiminnan Helsinkiin viimeistään vuonna 2008.

Nyt kun Haapaniemenkadun toimitiloista on kolmen vuoden kokemus, on tarpeellista selvittää koko korkeakoulun tilatarve, lähtökohtana Teatterikorkeakoulun mahdollisesti muuttunut volyyymi ja toimintatavat vuonna 2008. Selvityksessä otetaan huomioon myös valo- ja äänisuunnittelun laitoksen palauttaminen muun korkeakoulun yhteyteen, sen vaatimat erityistilat (valo- ja äänistudiot) ja siirrosta aiheutuvat pitkän tähtäyksen taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset.

3.7. Taloudelliset voimavarat

Seuraavassa on esitetty vuoden 2004 voimavaroja koskevat tiedot.

Toimintamenojen perusrahoitus lasketaan opetusministeriössä. Teatterikorkeakoulu on esittänyt esitystoimintaansa perusrahoituksen sisältyväksi erillisrahoitettavaksi tehtäväksi.

3.7.1. Tilakustannukset

Teatterikorkeakoulun nykyisten toimitilojen tilakustannukset vuonna 2003 ovat Helsingissä 2 700 000 € ja Tampereella 560 000 € eli yhteensä 3 260 000 €. Pääomavuokra on sidottu indeksiin ja hoitokustannukset nousevat kustannustason mukaan. Suunnittelukaudella ei ole odotettavissa muutoksia tilakustannuksiin.

3.7.2. Maksullinen toiminta

Liiketaloudellinen toiminta

Teatterikorkeakoulun liiketaloudellisen maksullisen toiminnan tulotavoite vuonna 2004 on 740 000 € ja kannattavuustavoite 46 000 € (6 % tuloista). Liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma on liitteenä 2.

Teatterikorkeakoulun maksullisen toiminnan kannattavuus on teatteriteknisen suunnittelu- ja konsultointiyksikön (Teakon) varassa. Maksullisen toimintana toteutettavan aikuiskoulutuksen kannattavuuden kanssa on jatkuvasti ollut ongelmia. Teatterikorkeakoulu esittääkin vuodelle 2004 varattavaksi mahdollisuuden käyttää maksullisena toimintana annettavaan ammatillisen täydennyskoulutukseen hintatukea 100 000 €. Hintatuen tarve perustuu teatteri- ja tanssialan ammatillisen täydennyskoulutuksen toimintaympäristön erityispiirteisiin. Hintatukeen annettavan rahoituksen tulee tulla Teatterikorkeakoulun muuten määräytyvän perusrahoituksen päälle. Mikäli hintatukeen käytetään varsinaisia toimintamenoja, heikentää se Teatterikorkeakoulun muun toiminnan eli perus- ja jatkokoulutuksen toimintaedellytyksiä.

Teatterikorkeakoulun aikuiskoulutusyksikön tärkein asiakaskunta on teatteri- ja tanssitaiteen esiintyvät taiteilijat. Heistä valtaosa toimii freelancereina ja he maksavat näin ollen ammatillisen täydennyskoulutuksensa itse, jolloin kurssimaksun suuruus vaikuttaa ratkaisevasti kursseille hakeutuvien opiskelijoiden määrään ja sitä kautta mahdollisuuksiin kurssin järjestämiseen. Suomen laitosteattereidenkaan taloudellinen tilanne ei mahdollista mittavaa täydennyskoulutuksen hankintaa taiteelliselle henkilökunnalle. Edellä kuvatussa toimintaympäristössä Teatterikorkeakoulun maksullisena toimintana tuottaminen ammatillisen täydennyskoulutuksen kurssien hinnoittelu edes tuotantokustannukset kattavasti on käytännössä mahdotonta.

Ammatillinen täydennyskoulutus

Teatterikorkeakoulun aikuiskoulutuksen osuus maksullisen toiminnan tulotavoitteesta vuodelle 2004 on 300 000 € ja kannattavuustavoitteesta 1 000 €. Aikuiskoulutuksen vuoden 2004 tulotavoite perustuu olettamukseen hintatuen käytöstä.

Teakon

Teatteriteknisten suunnittelu- ja konsulttipalveluiden osuus maksullisen toiminnan tulotavoitteesta vuodelle 2004 on 350 000 € ja toiminnan kannattavuustavoite on 43 000 €

Muu maksullinen toiminta

Yliopiston muiden yksiköiden maksullinen toiminta on vähäistä, lähinnä tilojen ja laitteiden vuokraustoiminnan tuottoja. Muiden yksiköiden osuus tulotavoitteesta on 50 000 € ja tuottotavoitteesta 2 000 €

Julkisoikeudellinen maksullinen toiminta

Avoim yliopisto-opetus

Avoimen yliopisto-opetuksen tavoite kaudella 2004 – 2006 on vuosittain 150 laskennallista kokopäivästä opiskelijapaikkaa. Tulosopimusluonnoksessa on vuosille 2004 – 2006 avoimeen yliopisto-opetukseen osoitettu x 000 €

3.7.3. Yhteenvedo esityksistä Teatterikorkeakoulun voimavaroiksi vuonna 2004

Toimintamenot

Perusrahoitus	OPM laskee
Tuloksellisuus	OPM laskee

Erillisrahoitettava tehtävä

Esitystoiminta	900 000 € (TeaK:n esitys)
----------------	---------------------------

Hankkeet

Digitaalisen äänen tutkimusprojekti	180 000 €
Virtuaaliyliopisto	160 000 €

Maksullinen toiminta

Teatterikorkeakoulun liiketaloudellisen maksullisen toiminnan tulotavoite vuonna 2004 on 700 000 € ja kannattavuustavoite 46 000 € (6 % tuloista). Maksullisen toiminnan kustannusvastauslaskelmat on esitetty liitteissä 2 ja 3. Teatterikorkeakoululla ei ole tiedossaan merkittävää yhteisrahoitteista toimintaa eikä myöskään sponsorointituloja vuodelle 2004.

4. TOIMINNAN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Teatterikorkeakoulu aloittaa uuden vaiheen kokonaisstrategian työstämisen oman toimintansa itsearvioinnilla vuonna 2003 (ja jatkaa sen jälkeen talon kokonaisstrategian ja eri osa-alueiden strategioilla)

Toiminnanohjauksen kokonaislaatua kehitetään taideyliopistojen yhteisessä laatuhankeessa vuosina 2004-2006.

Vuonna 2003 tehtävän opetuksen ja oppimisen arviointien tulokset ovat käytettävissä vuoden 2004 alusta.

5. HANKKEET

Kauden 2004 –2006 hanke-esitykset:

Digitaalisen äänen tutkimusprojekti

180 000 €vuodelle 2004

Hanke-esitys liitteenä 4.

Virtuaaliyliopistohankkeet

160 000 €vuodelle 2004

Virtuaaliyliopiston kehittäminen ja hankkeet ovat liitteenä 5.

TEATTERIKORKEAKOULUN KESTÄVÄN KEHITYKSEN STRATEGIA VUOSILLE 2004-2007

Teatterikorkeakoulu

Teatterikorkeakoulu on taideyliopisto, tanssin ja teatterin ylin kouluttaja. Se on myös näiden alojen tutkimusyksikkö ja aikuiskouluttaja. Sillä on arvostettu asema esittävän taiteen kentässä, ja hyvät, jatkuvasti laajenevat kansainväliset yhteydet. Sen koulutustraditio painottuu vahvasti taiteen tekemiseen. Koulutus siirtää ja uusintaa traditiota sekä kokeilee uusia ideoita ja työtapoja, jotka siirtyvät opiskelijoiden myötä ammattikentälle.

Opetus ja aikuiskoulutus

Yhteiskunnallisesti teatterin ja tanssin asema tietoa antavana, asioita problematisoivana ja elämyksellisenä sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyyden vaikuttajana on merkittävä.

Teatterikorkeakoulu kouluttaa teatteri- ja tanssialan taiteilijoita ja opettajia, joilla on vahva ammattitaito, persoonallinen taiteellinen ote ja sanoma, oma taidefilosofinen näkemys, kyky toimia tanssi- ja teatteritaiteen ammattitehtävissä itsenäisesti ja aloitteellisesti, käsitys tanssin ja teatterin kollegiaalisesta luonteesta sekä taidot ja halu taiteilijoiden ja eri ammattiryhmien yhteistyöhön, kyky kantaa vastuuta taidelaitosten ja –organisaatioiden johtotehtävistä sekä valmius harjoittaa jatko-opintoja ja tutkimusta taiteen parissa.

Taidealan ammatteja, työtapoja, teknologiaa ja estetiikkaa tutkiva ja kehittävä ote luo otollisen arvoperustan myös ekologiselle kestävyydelle, joka ilmenee parhaiten Teatterikorkeakoulun esitysten tuotantotavoissa sekä koko Teatterikorkeakoulun muun toiminnan kulutustavoissa.

Opetusteatteri

Teatterikorkeakoulun ydinosaaminen on elävä teatteri- ja tanssiesitys ja sen muunnelmat. Esitystoiminta ja sitä toteuttamaan rakennettu koneisto on harvinaisen mittava. Opetusteatteri tarjoaa Teatterikorkeakoulun laitosten esitystoiminnan tarvitsemat teatteritekniset palvelut. Opetusteatterin osastoja ovat näyttämö, valo, ääni, puvusto, tarpeisto ja toimisto. Opetusteatteri pyrkii toimimaan esimerkillisenä suomalaisena ammattiteatterina tarjoten oikeat ja turvalliset työtavat sekä toimintamenetelmät. Asenne kestävään kehitykseen on myönteinen ja ekologisuuteen ja taloudellisuuteen liittyviä asioita ajatellaan keskivertoa enemmän.

Näyttämön metalli- ja puupajat ovat varustettu kestävästä kehityksestä edesauttavilla laitteilla, kuten kärynpoistolla, purunpoistolla, maalaamon imurilla ja suojalaitteilla.

Näyttämön mahdollisuudet kierrätykseen ovat pienten varastotilojen takia rajalliset, joten se tuottaa osastona paljon ongelmajätettä. Näyttämön jätehuolto on kuitenkin hyvin organisoitu. Myös EU-direktiivien mukainen eloperäisen jätteen lajittelu alkaa vuonna 2005.

Osastona valo käyttää Teatterikorkeakoulussa eniten sähköä. Kaikissa uusissa tiloissa toimii kuitenkin hukkalämmön keräys poistoilmasta ja valoheittimien polttimot kytketään pois päältä silloin, kun tilassa ei olla paikalla. Valo myös kierrättää kaikki värikalvot ja sekä osan rikkoutuneesta kalustosta varaosina. Osa vanhasta kalustosta lahjoitetaan poistoina vapaille ryhmille.

Teatteritekniikan jatkuvasti kehittyessä ääni tuottaa osastona aiempaa enemmän ongelmajätettä. Itse studiossa poltettavat cd:t sisältävät myrkyllisen värikerroksen. Osa cd-levyistä säilyy tekijöillä, mutta muuten materiaalia ei arkistoida, vaan esimerkiksi kaikki harjoitusvaiheen cd:t heitetään pois. Myös paljon paristoja kuluttavien langattomien mikrofoniin kasvava käyttö lisää ongelmajätteen määrää.

Puvuston toiminnan peruslähtökohtana on kaksi kestävän kehityksen arvoa, kierrätys ja täydennys. Toisin kuin laitosteattereissa Teatterikorkeakoulun puvusto ei aina valmista uutta puvustusta joka tuotantoon. Suuri osa puvuston tekemistä puvuksista perustuu isoon aktiivikäytössä olevaan varastoon, jota pidetään hyvässä kunnossa ja jonka ylläpitoon panostetaan. Pääosin varastoa myös täydennetään jo käytetyillä vaatteilla, joita saadaan joko lahjoituksin tai ostamalla ne UFF:sta ja kirpputoreilta.

Kaikissa puvuston pesukoneissa on myös käytössä energian käyttöä säästävä ekovaihtoehto. Kemiallisen pesukoneen sijaan puvusto käyttää ekologisempaa vaihtoehtoa, kemiallista vesipesukonetta (W-pesukone). Myös työturvallisuus on huomioitu hyvin, esimerkiksi kaikissa suutarinkoneissa ja -laitteissa on poistot.

Tarpeiston työtilat, koneistus ja ilmastointi mahdollistavat esineistön valmistamisen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kasvavassa määrin tarpeisto pyrkii tietoisesti välttämään myrkyllisten aineiden, kuten esimerkiksi hartsin, käyttöä. Silti tarpeisto tuottaa paljon vaikeasti hajoavaa ongelmajätettä, joka käsitellään asianmukaisesti. Nykyisin tarpeisto on luopunut ison materiaalivaraston ylläpidosta, sillä halvat suurhankinnat eivät useinkaan ole ekologisia. Tarpeistossa valmiin esineistön kierrätys on pienten varastotilojen takia rajallista.

Huoltopalvelut

Teatterikorkeakoulun huoltopalvelut vastaa kiinteistön hallintaan, jätehuoltoon, siivouspalveluihin, kunnossapitoon, toimistotarvikkeiden hankintaan, kopiointiin, avainasioihin ja puhelinpalveluihin liittyvistä asioista. Kestävän kehityksen periaate on huoltopalvelujen keskeisiä arvoja. Huoltopalvelujen taloudellinen merkitys on huomattava ja ekologiset ratkaisut edesauttavat turhan kulutuksen välttämistä.

Vuonna 2002 Teatterikorkeakoulussa otettiin käyttöön uusi jätehuoltosuunnitelma, jonka peruslähtökohtana on kestävä kehitys. Suunnitelman pääperiaate rakentuu sille, että kaikki jäte lajitellaan erikseen: biojäte, toimistopaperi, keräyspaperi, keräyspahvi, tietosuojapaperi, metalli, sähkö- ja elektroniikka-jäte, keräyslasi, ongelmajäte, värikasetit ja erityisjätteet. Sekajätteeseen lajitellaan mahdollisimman vähän jätettä.

Asiantunteva jätehuoltosuunnitelma valmisteltiin yhteistyössä Hyvinkää-Riihimäen aikuiskoulutuskeskuksen ympäristöhuollon ammattitutkinnon opiskelijoiden kanssa.

Jätehuoltosuunnitelmassa määriteltyjen kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti toimitaan myös hankinnoissa (esim. pitkäikäiset tuotteet, ei halpatuotanto), tautokilojen käytössä (esim. kestävät pyyhkeet, ei kertakäyttöiset) ja sisäisessä tiedotuksessa (esim. muistio kiertoilistalla, ei useita kopioituja kappaleita).

Tulevaisuudessa päähuomio on uuden jätehuoltosuunnitelman seurannassa. Seuranta varten perustetaan oma työryhmä, joka seuraa jätehuollon toimivuutta ja kustannuksia. Sekajätteen lajittelua tehostetaan niin, että sekajäte tulee kelpaamaan poltettavaksi. Teatterikorkeakoulun uutta henkilöstöä perehdytetään myös jätehuoltosuunnitelman mukaiseen lajitteluun, lajitteluohjeisiin ja kulutustapoihin.

Työsuojelu

Vuonna 2001 Teatterikorkeakoulussa uudistettiin työsuojelun toimintaohjelma, jossa käsitellään työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen haitallisesti vaikuttavien tekijöiden poistamista ja vähentämistä. Työsuojelukysymykset huomioidaan soveltuvin osin myös opiskelijoiden opetuksessa.

Työsuojelussa on kestävä kehityksen osalta tarve yhteistyössä tilojen rakennuttajan kanssa tarve parantaa tilojen ilmastointia, erityisesti puvuston osalta. Nykyisin osaa pesulan ja vaatehuollon koneista ja laitteista ei puutteellisen ilmastoinnin takia voi käyttää lainkaan tai vain minimaalisesti. Laitteet vaativat liittomahdollisuuden hormiin, jotta kostea ja kuuma ilma saadaan johdettua ulos niin, että tilalle saadaan korvausilmaa.

Lisäksi työsuojelussa pidetään kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteet ajan tasalla, päivitetään suunnittelukauden aikana eri toimipisteiden riskien kartoitus ja valitaan uusi työsuojeluorganisaatio vuosille 2005-2008.

Tiedottaminen ja motivoiminen

Säännöllinen tiedottaminen sekä opiskelijoiden ja henkilökunnan motivoiminen ympäristöä säästäviin valintoihin on tärkeää.

Opiskelijoille tarjotaan vuosittain vapaaehtoinen mahdollisuus osallistua ympäristöasiantuntijan johdolla yhden Teatterikorkeakoulussa tuotetun esityksen purkuun. Purkutilaisuudessa käsitellään muun muassa paljonko yksi teatterituotanto tuottaa jätettä ja käyttää energiaa, mistä jätteet koostuvat, mikä kelpaa edelleen hyötykäyttöön ja miten jätettä voi vähentää.

Kaikilla opetusteatterin osastoilla kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että kemikaaleista ja maaleista on käytössä ajan tasalla olevat käyttöturvallisuustiedotteet, kuten tiedot kemikaalin vaarallisuudesta ympäristölle ja tiedot terveystaikutuksista.

Opetusteatteri osallistuu taidealansa uuteen vuosittaiseen koulutustapahtumaan nimeltä Teatteritekniikan kevätpäivät. Tapahtumaan toivotaan kestävä kehityksen näkökulmaa muun muassa seuraavien aiheiden osalta: lavastuksen purkaminen,

materiaalituntemus (esim. luonnonkuitu-teollisesti tuotettu), uusin tieto käyttöturvallisuustiedotteista (esim. mikä turvallista ja myrkytöntä) ja vanhan esineistön arvostus (esim. hajottaminen-jäljiteltävyys).

Suunnittelukauden aikana selvitetään myös mahdollisuus lisätä teattereiden välistä teatteritekniistä yhteistyötä sähköisen kierrätystorin avulla. Kierrätystoria varten tulee kuitenkin selvittää kierrätykseen liittyvät tekijänoikeudet periaatteet, esimerkiksi lavastuksen osalta.

Liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2001 toteutunut (1 000 €)	2002 arvio (1 000 €)	2003 arvio (1 000 €)	2004 arvio (1 000 €)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	1 255	709	700	700
- maksullisen toiminnan muut tuotot	36	43	40	40
Tuotot yhteensä	1 291	752	740	740
KUSTANNUKSET				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	38	13	10	10
Henkilöstökustannukset	703	425	400	400
Vuokrat	18	8	10	10
Palvelujen ostot	161	83	80	80
Muut erilliskustannukset	81	63	60	60
Erilliskustannukset yhteensä	1 001	592	560	560
KÄYTTÖJÄÄMÄ	290	160	180	180
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
- tukitoimintojen kustannukset	164	110	100	100
- poistot	8	8	8	8
- korot	1	1	1	1
- muut yhteiskustannukset	43	29	25	25
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	217	148	134	134
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 218	740	694	694
YLI-/ALIJÄÄMÄ	73	12	46	46
Käyttöjäämä (% tuloista)	22 %	21 %	24 %	24 %
Yli-/alijäämä (% tuloista)	6 %	2 %	6 %	6 %
Tulot % kustannuksista	106 %	102 %	106 %	106 %

Julkisoikeudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2001 toteutunut (1 000 €)	2002 arvio (1 000 €)	2003 arvio (1 000 €)	2004 arvio (1 000 €)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	69	102	80	80
- maksullisen toiminnan muut tuotot				
Tuotot yhteensä	69	102	80	80
KUSTANNUKSET				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3	5		
Henkilöstökustannukset	105	152	110	110
Vuokrat	1	1		
Palvelujen ostot	32	15	30	30
Muut erilliskustannukset	3	4	5	5
Erilliskustannukset yhteensä	144	177	135	135
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-75	-75	-65	-65
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
- tukitoimintojen kustannukset	16	15		
- poistot	2	2		
- korot				
- muut yhteiskustannukset	5	5		
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	23	22	20	20
Kokonaiskustannukset yhteensä	167	199	155	155
ALIJÄÄMÄ	-98	-97	-85	-85
Käyttäjäämä (% tuloista)	-107 %			
Yli-/alijäämä (% tuloista)	-141 %			
Tulot % kustannuksista	41 %			

HANKE-ESITYS VUODELLE 2004

Opetusministeriö rahoittaa toimintamenojen hankerahoituksella hankkeita seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- hankerahoitus ei ole lisärahoitusta normaaliin toimintaan
- hankkeen on tuettava kansallisia linjauksia ja yliopiston profiloitumista
- hankerahoitusta voidaan osoittaa myös suuriin kertamenoihin (varustaminen)
- hankerahoitus ei ole kokonaisrahoitusta, yliopistolla on omavastuu

<p>Yliopisto Teatterikorkeakoulu</p>
<p>Hankkeen sisältökuvaus:</p> <p>Äänityön digitalisoituminen ja työasemien yleistyminen ovat muuttaneet suuresti sekä äänisuunnittelijoiden että äänittäjien työskentelytapoja kuluneen kymmenen vuoden aikana. Kaksivuotisessa tutkimushankkeessa selvitetään nykyaikaisen digitaalisen ääniteknologian kehittämistä taiteellisen äänisuunnitteluprosessin vaatimusten mukaiseksi. Vallitsevassa tilanteessa on sisällöntuotannon tarpeiden ja keinojen tunnistaminen jäänyt teknisten innovaatioiden itseisarvon varjoon. Tutkimushankkeen ja reaaliaikaisten äänenmuokkaustekniikoiden soveltamisen myötä äänisuunnittelun luonne muuttuisi esittäväksi nykyisen äänitallenteiden toistamisen sijasta. Yhtenä tutkimuksen sovelluksena suunnitellaan ja kootaan tarvittavat tekniset ratkaisut kompaktiksi laitteistoksi, jonka avulla äänisuunnitteluprosessin uudistamista voidaan tutkia ja havainnollistaa.</p> <p>Hankkeen tarkempi kuvaus on liitteenä</p>

<p>Opetusministeriön aiemmin osoittama hankerahoitus (vuosi / euromäärä)</p> <p style="text-align: center;">-</p>
--

Kustannusarvio (1000 €)	Yhteensä	2004	2005	2006
Yhteensä	490	210	280	
Yliopiston osuus	60	30	30	
Opetusministeriö	430	180	250	
Muu rahoitus				
- sovittu		-	-	
- mahdollinen		-	-	

<p>Mikäli kyseessä on uuden koulutuksen käynnistäminen, tämä on</p>	
<p>- pysyvä koulutuslaajennus (tulisi ottaa huomioon seuraavan kauden tutkintotavoitteissa)</p>	
<p>- määräaikainen koulutuslaajennus</p>	
<p>- toiminnan uudelleen suuntaaminen (olemassa olevaa koulutusta profiloidaan uudelleen tai koulutuslaajennuksen yhteydessä vähennetään koulutusta toisaalla)</p>	

<p>Hankkeen prioriteettinumero yliopiston sisällä:</p> <p>1/1</p>
--

Valo- ja äänisuunnittelun laitoksen kehittämishanke

Digitaalisen äänen tutkimusprojekti

Jatkohanke vuonna 2001 aloitetulle digitaalisen valon ja äänen tutkimushankkeelle, jolle saatiin 2001 osarahoitus. Teatterikorkeakoulun valo- ja äänisuunnittelun laitos on käynnistänyt tutkimuksen digitaalisen valon osalta, nyt esitetään hanke digitaalisen äänen osuuden toteuttamiseksi.

LÄHTÖKOHTA DIGITAALISEN ÄÄNEN TUTKIMISELLE

Äänityön digitalisoituminen ja työasemien yleistyminen ovat muuttaneet suuresti sekä äänisuunnittelijoiden että äänittäjien työskentelytapoja kuluneen kymmenen vuoden aikana. Äänen tuottamisen ja muokkaamisen mahdollisuudet ovat monipuolistuneet ja digitaalinen äänenkäsittely on avannut monia kokonaan uusia työskentelyalueita niin teatterin, tanssin, elokuvan, radioilmaisun, musiikin kuin äänen tutkimuksenkin alalla. Äänellä työskennellään nykyään monipuolisemmin kuin aiemmin, usein pienimpiinkin yksityiskohtiin puuttuen.

Vanhentuneet työtavat

Vaikka yksittäisten äänitapahtumien työstäminen on kehittynyt paljon, esitysten äänikokonaisuudet valmistetaan yhä useammissa erillisissä työvaiheissa. Monet äänisuunnittelun sisällölliset vaiheet ovat edelleen sidottuja vanhentuneisiin työtapoihin ja tekniikoihin. Käyttöliittymät ovat usein puutteellisia äänisuunnittelijan tehtäväkenttää ajatellen; äänisuunnittelijat ovat yhä sidottuja studioista tuttuun moniraitaäänityksen metaforaan, jonka pohjalta uusimmatkin ohjelmistot yleisimmin laaditaan. Äänisuunnittelijan työvälineet voisivat kuitenkin olla ratkaisevasti erilaisia, erityisesti elävää esitystä valmistellessa sekä esittäessä.

Elävää esitystä valmistettaessa äänimateriaalia perinteisesti tallennetaan ja editoidaan lineaarisessa stereoformaatissa. Äänikoosteet sijoitellaan tallentavalle medialle tapahtumajärjestykseen ja toistetaan useimmiten sellaisinaan esityksissä. Näin syntynyttä koostetta on hidasta uudistaa ja lähes mahdotonta varioida reaaliaikaisesti esityksen muuntuessa. Äänisuunnittelija työskentelee myös usein kokonaan eristetyssä studioympäristössä - poissa esitystilasta ja esityksen ulottuvilta, jonka osaksi materiaalia kuitenkin valmistetaan. Huolimatta digitaalisista äänityövälineistä, työskentely erityisesti esitystilanteessa on miltei yhtä joustamatonta kuin analogistenkin välineiden avulla, äänisuunnittelija mielletään yhä henkilöksi, joka ainoastaan toistaa aiemmin valmistamansa materiaalin esityksessä.

Kohti joustavaa työskentelyä

Digitaalisen äänenkäsittelyn avulla olisi kuitenkin mahdollista tuoda äänisuunnittelijan ammattikuva osaksi elävän esityksen muuntuvaa prosessia. Reaaliaikaisia äänenmuokkaus-tekniikoita sekä äänisynteesiä soveltamalla voidaan luoda työskentely-ympäristö, jonka avulla äänisuunnittelija hallitsee esityksessä luontevasti ja joustavasti niitä äänen ominaisuuksia, jotka ovat normaalisti olleet muunneltavissa vain äänien koostamisvaiheissa. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi teatterissa, että alustavan äänimateriaalin pohjalta suunnittelija olisi vapaampi kokeilemaan erilaisia äänellisiä ratkaisuja harjoitusten aikana samassa tilassa muun esityksen kanssa - koko esityksen valmistumisprosessi sekä itse näytökset saisivat enemmän liikkumatilaa äänisuunnittelun pystyessä mukautumaan nopeammin ja joustavammin muuttuviin tilanteisiin. Näytöksissä äänisuunnittelija pystyisi samoja keinoja hyödyntäen hallitsemaan äänellisiä tilanteita monipuolisesti – muutenkin kuin äänen voimakkuuden ja ajoitusten osalta. Tällöin koko äänen tuottamiseen käytettävää koneistoa ja työtapoja voitaisiin verrata ennemmin instrumentin hallitsemiseen kuin erilaisten tuotantoprosessien käyttämiseen. Yhtenä tämän tutkimuksen sovelluksena suunnitellaan ja kootaan tarvittavat tekniset ratkaisut kompaktiksi laitteistoksi, jonka avulla äänisuunnitteluprosessin uudistamista voidaan tutkia sekä havainnollistaa.

Eläväksi osaksi esittävää taidetta

Reaaliaikaisten äänenmuokkaustekniikoiden soveltamisen myötä äänisuunnittelun luonne muuttuisi esittäväksi, nykyisen äänitallenteiden toistamisen sijaan. Toisaalta myös äänisuunnittelijan taiteelliselle työlle jäisi enemmän tilaa yhdistettäessä useita työvaiheita, mikä johtaisi osaltaan hioutuneempaan lopputulokseen eri taiteen aloilla. Samojen reaaliaikaisten äänenmuokkaus-tekniikoiden soveltaminen teatteritilojen ulkopuolella, kuten museoissa, gallerioissa, performance-esityksissä, voi mahdollistaa uusia vuorovaikutteisen esityksen muotoja, esimerkiksi tietoverkkoja sekä mobiilivälineitä hyödyntäen. Perinteisemmissäkin medioissa äänisuunnittelun käsitteen sekä välineiden uudelleenarviointi voi mahdollistaa uusia esityksen muotoja, esimerkiksi radiossa sovelluksena voisi olla vuorovaikutteinen kuunnelma.

Kestävää sisällöntuotantoa

Äänitekniikan digitalisoituminen ei ole nykyisellään tuonut juurikaan uudistuneita ajattelumalleja tai sisältöjä äänisuunnitteluun. Teknisten mahdollisuuksien ja vaihtoehtojen eksponentiaalinen kasvu äänitekniikan alalla vaatii äänisuunnittelijalta yhä enemmän teknistä tuntemusta ja ammattitaitoa, mutta itse pääasiaan - sisältöjen tuottamiseen sekä taiteellisen työn eri osa-alueisiin - kasvu ei ole juuri tuonut uusia keinoja. Sisällöntuotannon tarpeiden ja keinojen tunnistaminen on nykyisellään jäänyt teknisten innovaatioiden itseisarvon varjoon. Pitkällä tähtäyksellä tämä tarkoittaa taiteen sekä viihteen alalla suurempia ulkoisia efektejä, mutta syvempää tarkastelua kestävämmistä sisältöistä. Haluttaessa uudistaa äänisuunnittelun sisällöllistä prosessia sekä äänisuunnittelijan taiteellisen toiminnan mahdollisuuksia ajanmukaiselle tasolle, on äänisuunnittelun työskentelyvaiheet asetettava kriittiseen valoon tutkimuksen keinoin. Tällöin voidaan tuloksena olettaa syntyvän sisällöntuotantomalleja, jotka tuottavat yhtenäisiä, aidosti mielenkiintoisia sekä kestäviä lopputuloksia.

Tutkimus tukee opetusta

Teatterikorkeakoulun valo- ja äänisuunnittelun laitoksella tutkimus linkittyy kiinteästi äänisuunnittelun opetukseen ja tuottaa alalle valmistuvia ammattilaisia, joilla on kyky käyttää digitaalisen äänen uusiutuvia tuotantotapoja kestävien sisältöjen luomiseksi. Tutkimuksesta vastaa äänisuunnittelun professori Juhani Liimatainen.

Tutkimuksesta monimuotoiseen työskentelyyn

Tutkimuksen keinoin voidaan kartoittaa äänisuunnittelun prosessin eri vaiheet sekä toimintatavat. Kun pyritään integroimaan tarvittavia toimintatapoja sekä tekniikoita yhtenäiseksi työprosessiksi, on äänen tuotantokaari ensimmäisestä suunnitelmasta esitystilanteeseen saakka otettava huomioon. Yhtenä tutkimuksen sovelluksena suunnitellaan ja kootaan tarvittavat tekniset ratkaisut kompaktiksi laitteistoksi, jonka avulla äänisuunnitteluprosessin uudistamista voidaan tutkia sekä havainnollistaa. Teknisten ratkaisujen kokoamisella yhteen uudistuvien työtapojen vaatimalla tavalla, mahdollistetaan äänisuunnittelijan taiteellinen työskentely jatkuvasti muuntuvalla työskentällä. Tämä on tärkeää äänisuunnittelijan ammattikuvan kehittymisen kannalta taiteen sekä viihteen eri aloilla. Tutkimuksen tulokset voivat myös mahdollistaa aiempaa suuremman vuorovaikutuksen ääni-

ilmaisun ja muun esityksen välillä, jonka seurauksena voidaan kehittää uusia vuorovaikutteisen esityksen muotoja eri medioille.

Tutkimuskohteet

- Digitaalitekniikkaa hyödyntävän äänisuunnittelun työvaiheiden sekä toimintatapojen kartoitus nykyisellään. Yleisimpien toimintamallien sekä työvälineiden selvittäminen.
- Tyypillisen digitaalitekniikkaa hyödyntävän äänisuunnitteluprosessin vaiheiden analysointi.
- Äänisuunnitteluprosessin integroinnin vaatimien uudistusten kartoitus. Vaatimusten asettaminen tätä sisällöntuotantomallia toteuttavalle tekniikalle.
- Reaaliaikaista äänen prosessointia hyödyntävien, soveltuvien tekniikoiden kartoitus
- Tarkoituksenmukaisten ja monipuolisen kontrolloinnin mahdollistavien ohjaimien kehittäminen.
- Mielekkään reaaliaikaisen esitysjärjestelmän hahmottelu ja toteutus tutkimuksen sovelluksena:
  - Soveltuvien tosiaikaisten äänisynteesitekniikoiden tutkiminen ja kehittäminen tarkoituksenmukaisiksi työvälineiksi.
  - Tosiaikaisten ja tarkoituksenmukaisten äänenmuokkaustekniikoiden kehittäminen.
  - Vuorovaikutteisten työskentelymahdollisuuksien tutkiminen suhteessa elävään esitykseen.
  - Etukäteen valmistettujen äänitapahtumien nykyistä toimivamman esityskäytön tutkiminen.
  - Valittujen teknisten ratkaisujen suunnittelu ja kokoaminen kompaktiksi laitteistoksi
- Edellämainitun esitysjärjestelmän kontrolloiminen käyttäjäystävällisesti sekä keskitetysti yhdestä pisteestä.

Tutkimuksen tulokset

Digitaalisen äänen tutkimusprojektin tavoitteena on

- kartoittaa nykyistä äänisuunnitteluprosessia sisällöntuotannon näkökulmasta.
- saada tietoa nykyisen digitaalisen äänisuunnitteluprosessin eri vaiheiden välisistä ongelmakohtista.
- kartoittaa ja tutkia uusia reaaliaikaisen äänen prosessoinnin mahdollistamia äänenkäsittelymenetelmiä.
- soveltaa hankittua tietoa uusien, mukautuvampien työvälineiden ja tuotantotapojen luomiseksi.
- luoda sovelluksena toimiva, pääosin kannettava sekä monipuolinen, tosiaikaiseen esittämiseen ja studiotyöskentelyyn soveltuva nykyaikainen äänenmuokkaus- ja tuotantoympäristö.

- toteuttaa tutkimuksen sovellus käyttäjälähtöisemmästä näkökulmasta nykyisiin äänenmuokkaus-tekniikoihin ja -järjestelmiin verrattuna.
- integroida käytettävät välineet ympäristöksi, jossa muutosten tekeminen ääneen ja elävän esityksen tarpeisiin reagoiminen voi tapahtua reaaliaikaisesti.
- saada kokemusta ja tietoa nykyaikaisten työskentelytapojen soveltamisesta esittävään taiteeseen luovalla tavalla.
- saada tietoa uusien tuotantotapojen avulla kehittyvästä äänen estetiikasta.
- hahmottaa vuorovaikutteisen äänen estetiikkaa uusissa esitysmuodoissa.
- soveltaa hankittuja tietoja sekä tekniikoita äänisuunnittelun opetukseen ja opetusvälineistöön.
- resursoida äänisuunnittelun jatko-opintoja ja käynnistää kaksi väitöskirjatutkimusta.

Yhteistyötahot

Kotimaassa:

Sibelius-Akatemia, Musiikkiteknologian osasto

TKK, Akustiikan ja äänenkäsittelytekniikan laboratorio

TKK, Tietotekniikan osasto, Tietoliikenneohjelmistojen ja multimedian laboratorio

VTT Tietotekniikka, Käyttäjakeskeinen tietotekniikka, Intuitiiviset ympäristöt -tutkimusryhmä

Tampereen teknillinen yliopisto, Elektroniikan laitos

Ulkomailla:

STEIM, The Studio for Electro-Instrumental Music, Amsterdam

DIEM, Danish Institute of Electroacoustic Music, Århus

Institute of Sonology, Haag

UCLA, University of California - Los Angeles, Theater Department

Music Technology Group, University of York

IRCAM, Institute of Research and Coordination in Acoustics and Music, Pariisi

Fylkingen, Tukholma

Kustannukset

	1. vuosi	2. vuosi
Välittömät palkat	39 500	63 500
Henkilösivukustannukset (26,108 %)	10 312	16 578
Yleiskustannukset (3% palkoista ja henkilösivukustannuksista)	1 373	2 281
Kansainväliset yhteydet	18 000	18 000
Aineet ja tarvikkeet	20 000	20 000
Laitteet	80 000	120 000
Ostetut palvelut	20 000	20 000
Muut kustannukset	20 815	19 641
Yhteensä	210 000€	280 000 €

Toimintasuunnitelma ja hankehakemus vuodelle 2004

Virtuaalityöskentely teatterin ja tanssin opetuksessa ”jalkautuu”, verkottuu ja kansainvälistyy

Teatterikorkeakoulun verkko-opetuksessa on vuoden 2003 loppuun mennessä saavutettu vaihe, jossa Teatterikorkeakoulun opetuksen eri aloilta on useita aineistoja voitu siirtää verkkomateriaaleiksi, joissa tekstiaineiston rinnalla toimivat runsaat äänen, valokuvan ja liikkuvan kuvan yhdistelmät. Näitä erinomaista palautetta saaneita aineistoja pyritään opetus-käyttökokemuksen myötä päivittämään ja täydentämään. Vuoden 2004 tilanteessa on tarpeellista monin tavoin ikään kuin ”jatkojalostaa” jo tehtyjä investointeja ja saada ne toimiviksi osiksi taidekorkeakoulun toimintakulttuuria – tavoilla, jotka nousevat elimellisesti pedagogisesta muutoksesta. Uusien aineistoinvestointien tarvetta selvitetään vuoden 2003 aikana, erityisesti TeaK:in laitosten sisäisten tarpeiden sekä alan laajemman opetusyhteistyön näkökulmasta. Muuten TeaK:in virtuaalihankkeiden kehityksen painopisteitä on kolme: ”jalkautuminen”, verkottuminen ja kansainvälistyminen.

(1) Verkko-opetuksen sekä vuonna 2002 valmistuneen TVT-strategian ”jalkauttaminen” laitoksille ja perusopintoihin on ensisijainen tavoite. Olemassa olevia opetusaineistoja pyritään käyttäminen asteittain perusopetuksen osana. Tämä on sidoksissa myös Kuvapankin/opetuskäytön kehittämiseen, sekä lisäksi ”henkilömappi” -hankkeeseen, jossa tanssin ja teatterin keskeisten kotimaisten (jatkoissa mahdollisesti myös ulkomaiset) tekijöiden elämää ja työtään koskeva aineisto muodostavat omatoimisen opintomateriaalin. Tätä hanketta suunnitellaan yhteistyössä jo vuonna 2003 teatterin ja tanssin Tiedotuskeskusten sekä Teatterimuseon kanssa. Tarvetta on myös vaikeasti saatavan teoreettisen aineiston kääntämisessä ja/tai saamisessa verkon kautta luettavaksi, sekä laaja-alaisessa yhteistyössä tehtävä alan käsitteiden ”sanakirjahanke”. - Jalkauttamista on myös ns. Keltalappu-ohjelman saaminen yleiseksi kommentointityökaluksi. Sitä olisi kiinnostavaa myös kehittää taiteelliseen ennakkosuunnitteluun, seminaarityöskentelyyn, opinnäyteohjaukseen, taiteellisen työn ohjaukseen, sekä lasten ja nuorten kanssa toteutettaviin hankkeisiin välineeksi sitä mukaa, kun asiasta kiinnostuneita opettajia löytyy. Verkoitse tenttiminen pyritään mahdollistamaan viimeistään vuoden 2004 aikana. – Jatko- ja perusopiskelijoiden keskinäiset opintopiirit kuuluvat näihin näkyihin, samoin verkko-opintojen kautta syntyvä monipuolisuus MA-opintojen tarjonnassa. Opinnäytteiden verkkojulkaisua ja tutkintojen taiteellisten osioiden näkyvyyttä verkon kautta kehitetään voimakkaasti.

(2) Kotimaisten alaa opettavien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa rakennetaan opintokokonaisuuksia eri tasoille ja vaihtelevia yhdistelmiä ajatellen. Tällaisia kokonaisuuksia voidaan ideoida BA-, MA- ja tohtoriopintojen tasoille sekä avoimen korkeakoulun ja täydennyskoulutuksen kanssa yhdessä. Jotkut ovat luontevasti taidekorkeakoulujen yhteisiä, mutta yhtä tärkeää on oman alan teoreettisen koulutuksen ja taiteellisen koulutuksen välinen dialogi. Alustavia keskusteluja on käyty. Samoin on valtakunnallisesti tärkeää kehittää käyttökelpoisia sivuainekokonaisuuksia, joissa voisi olla osioita eri tanssi- ja teatteriyliopistojen tarjonnasta. Tämäkin on keino tietyllä tavalla

tähänastisen toiminnan hyödyntämiseksi ja päällekkäisyyksien purkamiseksi. Valtakunnallinen verkko-JOO –sopimus tekee toiminnan taloudellisen pohjan järkeväksi. Teatteri- ja tanssialan kokonaisuuksien sijoittumista muiden verkko-opintokokonaisuuksien osaksi tullaan myös aktiivisesti selvittämään.

(3) Kansainvälistymisellä tarkoitetaan valmistuneiden ja valmistuvien aineistojen käännettämistä ruotsin ja englannin kielille, niiden mahdollista tuotteistamista (esim. CD/DVD-muotoisina) sekä pohjoismaisten ja kansainvälisten markkinoiden selvittelyä. Erityisesti näin tehdään Aasian ainutlaatuisen aineiston osalta, mutta myös Suomen teatteria ja tanssia koskevan tiedon levittämiseen löytyy näin uusi ennalta arvaamaton kanava. Tämä toiminta merkitsee myös jo tehtyjen investointien hyödyntämistä ja ”valmistuneen tuotannon” tarjoamista muille alan oppilaitoksille, mahdollisesti myös kaupalliseen levitykseen. Tähän tarvitaan moninaista tuotannollista osaamista, eikä sitä näillä näkymin pidäkään paisuttaa yli järkevien resurssien.

TeaK:in verkko-opetuksen ja sen tukipalveluiden painopistealueet

Teatterikorkeakoulun tietohallintostrategiassa vuosille 2000–2003 visioidaan tietotekniikan käyttöä luonnollisena osana lähes kaikkea päivittäistä toimintaa. Kirjaston ajatellaan toimivan oppimisympäristönä, josta on pääsy digitaalisiin oppimateriaaleihin ja elektronisiin julkaisuihin. Lisäksi uskotaan oman digitaalisen oppimateriaalin tuotannon lisääntyvän sekä sisältötuotannon merkityksen kasvuun. Myös koulun esityksiä ajatellaan voitavan seurata internetin välityksellä joko suorana tai tallennettuna. Kaikki tuo tietohallinto-strategiassa visioitu lähitulevaisuus on paljolti jo toteutunut, paitsi opiskelijoiden mahdollisuus oman opintorekisterinsä tarkasteluun tai esitysten tarjonta internetin välityksellä.

Tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön keskeiseksi haasteeksi nousevat:

- tietopuolisen aineiston hankinnan ja omakohtaisen tiedon rakentumisen mahdollistavat opetuskäytännöt
- erilaisten opintojen edistämiseksi ja tehostamiseksi käytettävät tukipalvelut
- verkko-opetuksen organisointi ja tarvittavat tukipalvelut

Teatterikorkeakoulun virtuaaliyliopisto on rakennettu kolmen tukipilarin varaan:

- tuottaminen/suunnittelu
- tekninen tuki
- pedagoginen tuki

Verkko-opetuksen runko muodostuu neljästä kokonaisuudesta:

- 1) teatteri- ja tanssitaiteen historiaopinnot
- 2) teatterin ja draaman opettamisen opinnot
- 3) käsikirjoittamiseen ja dramaturgiaan liittyvät aineet
- 4) erilliset opettaja/laitoskohtaiset projektit (esim. opettajaverkkosivut)

Verkko-opetuksen pääasialliset toteutustavat:

- 1) Verkko-oppimateriaali, tieteellisesti korkeatasoinen multimedia verkkokirja
- 2) Verkko-oppiympäristöt, yhteinen tiedon rakentaminen verkkokeskustelussa
- 3) Tekstin kommentoiminen sekä kirjoittaminen verkossa, mm Keltalappu-ohjelmaa käyttäen
- 4) Opettajaverkkosivut, jotka sisältävät mm kurssimateriaaleja sekä artikkeleita.
- 5) Tutkijaryhmien omat verkkosivut

TeaK:in **tietostrategia** on julkaistu osoitteessa:
<http://www.teak.fi/mikateak/strategiat/tietostr.htm>

TeaK:in **tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön strategia** on julkaistu osoitteessa:
<http://www.teak.fi/virtuaali/>

Vuonna 2003 tai aikaisemmin aloitetut ja vuonna 2004 jatkuviksi esitettävät hankkeet

1) Teatterin ja draaman opettamisen opinnot

Tätä alaa koskevien opintojaksojen suunnittelu jatkuu kertyneiden kokemusten pohjalta vuoden 2003 aikana. Ongelmakeskeisessä ryhmäoppimisessä on kurssin tutorin työpanos keskeinen. Kurssien tutorina toimii FM, erikoissuunnittelija Pekka Korhonen. Korhonen vastaa myös kurssien sisällön suunnittelusta ja käytännön rakenteesta. Oppiympäristön teknisessä toteutuksessa tehdään yhteistyötä Taideteollisen korkeakoulun kanssa. Verkko-opiskelu tapahtuu keskusteluna FLE3 oppiympäristössä. Opintojakson tulevaisuus liittyy avoimen yliopiston tuleviin järjestelyihin.

2) Käsikirjoittamiseen ja dramaturgiaan liittyvät aineet

Vuonna 2004 jatkuu **Draamatekstiverkko 40 ov** kokonaisuuden jatkokehittäminen. Tarkoitus on pitkällä tähtäimellä muodostaa monipuolinen käsikirjoittamisen verkko-opetusjärjestelmä. Tällä hetkellä kokonaisuuteen kuuluu *Käsikirjoittajakoulun 10 ov* lisäksi *Näytelmäkoulu verkossa 5 ov*. Tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa myös draamankirjoittamisen muille alueille suuntautuvat teoreettisten ja käytännöllisten aineiden opintopakettit, joiden käyttöönotto olisi mahdollista ilmeisesti vasta 2004.

Jatkokehittelyn painopisteiden valinta tehdään vasta vuoden 2003 kokemusten perusteella.

3) Opettajaverkkosivu-hanke

Teatterikorkeakoulun palvelimella sijaitsevien opettajien omat www-sivut pyritään rakentamaan jokaisen opettajan omien tarpeiden mukaan. Opettajan verkkosivun pilotti (lehtori Eeva Anttila) oli tammikuussa 2003, jolloin verkkosivua käytettiin opetusjakson yhteydessä mm luentomateriaalin jaossa. Pilottivaiheen jälkeen (vuonna 2003) pyritään 2004 käynnistämään muita opettajien mielekkäiksi kokemia aineistohankkeita. Oleellista opettajien verkkosivuhankkeiden toteutumisessa on yksittäiselle opettajalle tarjottava koulun sisäinen tuotannollinen tuki. Tämä tuki pitää sisällään verkkosivujen käsikirjoitustyön sekä sisällön ja rakenteen suunnittelun tuen TeaK:in virtuaalihankkeen tuottajan toimesta sekä myös verkkopedagogia tukea hankkeen toimesta. Opettajien sivustojen teknisestä ja visuaalisesta suunnittelusta sekä toteutuksesta vastaa multimediasuunnittelija Sari Koskinen.

4) Tutkijaverkkosivu-hanke

Teatterikorkeakoulun jatko-opintojen piirissä on tehty jo 10 tohtorintutkintoa varsin monilta alueilta. Osittain ne ovat poikineet ja poikimassa postdoc-hankkeita, Suomen Akatemian tai muulla rahoituksella. Tutkijayhteisön sisäiseen ja ulkoiseen yhteydenpitoon tarvitaan verkkosivut, joiden kautta sisäinen ja ulkoinen hanketiedotus saadaan toimimaan. Tutkijoiden henkilökohtaiset sivustot luovat TeaK:iin samalla asiantuntijarekisteriä sekä tiedottavat heidän toiminnastaan. Sivujen tuotanto pyritään käynnistämään jo vuoden 2003 aikana. Tuotantotyö käsittää verkkosivujen sisällön ja rakenteen suunnittelu sekä mahdollisen

kuvamateriaalin ja artikkelimateriaalin kokoamisen ja skannaamisen. Teknisestä ja visuaalisesta suunnittelusta ja toteutusta varten hankkeessa käytetään multimediasuunnittelija Sari Koskista.

5) Uudelleen toteutettavat / palaavat verkkokurssit 2004

Vuosina 2001-2003 valmistuneiden runsaiden *Teatteri- ja tanssitaiteen historian* opintoaineistojen kuva- ja liiteaineisto tarjoavat itseopiskelun mahdollisuuksia pitkälle. Kurssien käyttäjäkunnan tulevat muodostamaan perusopiskelijat TeaK:in eri laitoksilla, mutta ne sopivat hyviksi tukiaineiksi myös SVY:n piirissä olevien yliopistojen opiskelijoille sekä avoimen yliopiston ja muiden oppilaitosten opiskelijoille.

- Ulkoeurooppalaiset teatteritraditiot (Aasian teatteri ja tanssi) 2 ov
- Suomalaisen taidetanssin historia 2 ov
- Valaistuksen historia verkkokurssi 2 ov
- Suomen teatterihistoria 2 ov

Vuonna 2004 käynnistettävät uudet hankkeet

1) Teatteri- ja tanssitaiteen historian opinnot

Eurooppalaisen teatterin ja tanssin historia 2 ov + 2 ov

Opintojaksot tulevat olemaan laajoja peruskursseja, joiden tekstiaineisto tulee muokattavaksi jo kertaalleen laadituista avoimen yliopiston opintoaineistoista. Näillä kursseilla perehdytään teatterin ja tanssin kehitykseen ja päävirtauksista antiikista nykypäivään. Verkko-opintomateriaalissa luodaan kuvaa teatterin ja tanssin kehitykseen vaikuttaneista yhteiskunnallisista ja kulttuurisista tekijöistä, tyyleistä ja niiden vaihteluista länsimaisen taiteen kentässä. Runsas kuva- ja liiteaineisto tarjoaa itseopiskelun mahdollisuuksia pitkälle. Kurssien käyttäjäkunnan tulevat muodostamaan perusopiskelijat TeaK:in eri laitoksilla, mutta ne sopivat hyviksi tukiaineiksi myös SVY:n piirissä olevien yliopistojen opiskelijoille sekä avoimen yliopiston ja muiden oppilaitosten opiskelijoille.

Vuonna 2004 aloitetaan aineiston:

- käsikirjoittaminen sekä suunnittelu
- tekninen suunnittelu ja visuaalisen ilmeen toteuttaminen
- kuvaoikeuksien/korvauksien kartoitus sekä sopiminen

2) Suomen teatterin ja tanssin henkilöportfolio verkkomateriaali

Vuoden 2003 aikana on käynnistetty suunnittelutyöryhmä ja yhteistyöneuvottelut, Teatterin ja Tanssin Tiedotuskeskusten sekä Teatterimuseon kanssa. Tavoitteena on rakentaa itseopiskelun mahdollistava, ensyklopedinen ”henkilömappi” –systemi. Siinä tanssin ja teatterin keskeiset kotimaiset ja jatkossa kenties myös ulkomaiset tekijät sekä heidän elämäänsä ja työtään koskeva primaari ja sekundaari aineisto muodostavat omatoimisen verkko-oppimateriaalin, joka on täydennettävissä. Suunnittelussa ei pyritä megalomaanisesti ”kaikenkattavuuteen”, vaan lähdetään liikkeelle keskeisimmistä, opiskelijoiden kannalta kiinnostavimmista sekä niistä, joissa sen toteuttaminen on aineiston saatavuuden kannalta järkevää.

Vuonna 2004 aloitetaan aineiston:

- käsikirjoittaminen sekä suunnittelu
- tekninen suunnittelu ja visuaalisen ilmeen toteuttaminen

- kuvaoikeuksien/korvauksien kartoitus sekä sopiminen
- artikkelimateriaalin kartoitus ja työstö sekä korvauksista sopiminen

3) Teatterialan kirjoituksia ja käsitteistöä verkossa-hanke (yhteistyö TeaK:in julkaisutoimikunnan kanssa)

Pitkään on esiintynyt tarvetta on myös vaikeasti saatavan teoreettisen aineiston kääntämisessä ja/tai saamisessa verkon kautta luettavaksi, sekä saada monella tavalla muuttuneelle alalle käsitteiden sanakirja, joka riittävästi kykenee ottamaan huomioon viimeaikaisimman teoreettisen keskustelun, tuomaan läpinäkyviksi eri koulukuntien ja traditioiden tavat käyttää käsitteitä sekä mahdollisimman pitkälle myös palvelemaan abstraktien asioiden konkretisoimista. Riittävän pätevän ja monialaisen työskentelyn käynnistäminen ja organisoiminen ovat vuoden 2003 asioita, jotta itse toteutus voidaan aloittaa 2004. Tämä on myös erittäin henkilöintensiivistä, ainakin päätoimittajan osalta, vaikka osa siitä voidaan toteuttaaakin opettajien virkatyönä.

Artikkelipankin osalta suurin kustannuserä ovat mahdolliset suomennokset.

Vuonna 2004 aloitetaan aineiston:

- käsikirjoittaminen sekä suunnittelu
- tekninen suunnittelu ja visuaalisen ilmeen toteuttaminen
- kuvaoikeuksien/korvauksien kartoitus sekä sopiminen
- artikkelimateriaalin kartoitus ja työstö sekä korvauksista sopiminen
- artikkeleiden käännöstyö

4) Taidekasvatusfoorumi

Vuoden 2004 aikana pyritään toteuttamaan osahanke, jossa tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään lasten ja nuorten parissa tehtävissä projekteissa ja produktioissa kuten teatteriesitysten toteuttamisessa tai draamaprosesseja luotaessa. Lähes kaikissa tähän mennessä toteutetuissa projekteissa on nojattu lähitapaamisiin. Tässä hankkeessa pyrittäisiin suunnittelemaan projektiryhmille sopivat tekniset yhteydenpitoratkaisut: verkkosivujen suunnitteleminen, oppiympäristöjen hyötykäyttö sekä verkossa tapahtuva ryhmäkirjoittaminen.

Muut sisältötuotantohankkeet 2004

Kuvapankki

Teatterikorkeakoulun oman kuvapankin toimintoja tullaan edelleen kehittämään vuonna 2004. Kuvapankkia on kehitettävä edelleen teknisesti sekä itse ohjelmistoa että talon sisäistä lähiopetus käyttöä ajatellen. Tavoitteena on luoda toimiva perusopetuksen yhteydessä käytettävä korkeakoulun sisäinen suljettu verkkokuvapankki. Verkkokuvapankin kehitystyössä toimitaan myös yhteistyössä TeaK:in tiedotus- ja julkaisupalveluyksikön sekä rekrytointipalveluiden kanssa. Verkkokuvapankki on otettu perusopetuksen käyttöön syksyllä 2003.

Käännöstyö

Jo valmiiden Teatteri- ja tanssihistorian opintomateriaalien kääntäminen ruotsiksi sekä Euroopan että Suomen osalta on erityisen perusteltua, ja se pyritään käynnistämään vuoden 2004 aikana. Aineistojen kääntäminen ruotsiksi koetaan tärkeäksi Teatterikorkeakoulun ruotsinkielisiä sekä pohjoismaisia maisterikoulutus (Norma) opiskelijoita ajatellen. Hankkeeseen on käännöstyötä varten palkattava ulkopuolista asiantuntija apua. Aasian aineistoon kohdistuva kansainvälinen kiinnostus merkitsee englanninkielisen version toimittamista.

Opinnäytetyöt verkossa, kirjastohanke

Vuonna 2003 TeaK:in kirjaston virtuaaliprojektina aloitettu opinnäytetöiden siirtäminen verkkoon jatkuu vuonna 2004. Projektin tavoitteena on luoda opiskelijoille ja tutkijoille mahdollisuus lukea opinnäytetöitä kokonaisuudessaan verkon välityksellä koulun palvelimelta. Jatkuvan hankkeen tarkoituksena on selvittää koulun opinnäytetöiden lukumahdollisuuksien lisäksi niihin liittyvien esitystallenteiden katselumahdollisuuksia verkon välityksellä. Esitystallenteiden siirtäminen verkkoon sijoittuisi vuoteen 2004. Vuonna 2003 aloitetaan kirjaston esitysarvostelu-artikkelikokoelman digitaaliseen muotoon tähtäävän projektin suunnittelutyö. Projekti pyrittäisiin konkreettisesti toteuttamaan 2004. Tämän lisäksi suunnitellaan myös *kirjaston tiedonhankinnan* opetuksen tueksi verkkomateriaali, joka ottaa huomioon TeaK:in erityyppisten opiskelijoiden tiedonhankinnan erityiset tarpeet.

Muita resursoinnin painopistealueita

- **Ohjelmistohankinnat /software**

Vuoden 2004 aikana tulisi investoida verkko-opetuksessa käytettäviin ohjelmiin. Ohjelmien ostaminen ja niitä varten tarvittavien palvelimien hankkiminen sekä it-palveluiden henkilöstön käyttökoulutus tulee ajankohtaiseksi.

Lähinnä kyseessä olisi:

- FLE3 oppiympäristö
- nk. Keltalappu- tekstinkomentointi ohjelma
- verkossa tenttimisen mahdollistava ohjelmisto

- **Teknisen tukihenkilön palkkaaminen /henkilöresurssit**

Tällä hetkellä tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön tukeminen on rajoittunut lähinnä verkkokurssien vähäiseen tekniseen avustamiseen. Ilman lisäresursointia tietohallinnolla ei ole mahdollisuuksia lisätä opetuskäytön tukea tieto- ja viestintätekniiikassa. Jotta tietohallinto pystyisi tukemaan verkkokurssien tekoa, avustamaan kotisivujen teossa ja ylläpitämään oppimisympäristöjä, olisi tätä varten palkattava tähän erikoistunut henkilö

- **Taiteellisen työskentelyn tieto- ja viestintätekniset apuvälineet /hardware**

Opetushenkilöstön toiveet tieto- ja viestintätekniiikan käytöstä kohdistuivat paljolti taiteellisen työskentelyn apuvälineiden käyttömahdollisuuksiin. Tarvetta olisi sellaisten taiteellisen työskentelyn apuvälineiden kehittelyyn kuten esim. jaettu työpöytä, joka mahdollistaa toiminnan taiteellisen työryhmän jäsenenä välimatkojenkin päästä sekä ohjaajan/koreografin ”harjoitusalityökalusta”, joka mahdollistaisi esim. harjoitustilanteissa kuvatun materiaalin yksinkertaisen linkittämisen ”produktiotiedostoon/-suunnitelmaan”, ja jota voisi työstää edelleen. Haasteita tarjoavat myös produktio-opetuksen suunnittelu ja esitystaltiointien tekeminen pedagogisista lähtökohdista sekä niiden levittäminen osana kansainvälistä strategiaa esim. oppilaitosyhteistyö ja festivaalit.

Yhteistyöhankkeet

Taidekorkeakoulujen virtuaaliopetuksen yhteistyö

Helsingin seudun taidekorkeakoulujen yhteistyön kehittämisen mahdollisuuksia ja mahdollisten yhteisten opintokokonaisuuksien kehittelyä jatketaan vuoden 2003 aikana. Alkuvaiheessa taidekorkeakoulujen olemassa olevat verkkokurssit inventoidaan. Mahdollisen yhteisen sivuainetarjonnan konkreettinen toteutus sijoittuisi vuoteen 2004.

Teatterin- ja/tai tanssintutkimuksen opintokokonaisuus 20 ov /opetusyhteistyö

Teatterin ja tanssin tutkimuksen opintokokonaisuuden selvittelyä jatketaan vuonna 2003. Tavoitteena on kehittää valtakunnallinen verkosto vuoteen 2004 mennessä, jonka opintokokonaisuuteen eri osapuolet tuottavat oppimateriaalia verkkoon. Valtakunnalliseen verkostoyhteistyöhön on kaavailtu osallistuvaksi ainakin TeaK, HY/Teatteritiede sekä TaY/teatterin ja draaman tutkimus ja näyttelijäntöyön laitos. Vuoden 2003 aikana kartoitetaan yhteistyökumppaneiden opintokokonaisuuteen mahdollisesti soveltuvat kurssit sekä suunnitellaan opintokokonaisuuden hallinnointia ja teknistä toteutusta.

Hankeorganisaatio

Hankeorganisaatiossa ylintä päätösvaltaa käyttää rehtorin nimittämä TeaK:in virtuaaliyliopistotyöryhmä. Projektia hallinnoi käytännössä työvaliokunta, ja sen pysyvä työntekijänä jatkaisi vuonna 2004 verkkotuottaja Michaela Bränn. Verkko-oppimateriaalien tekijät, visuaaliset- ja tekniset suunnittelijat ja toteuttajat työskentelevät vuoden aikana palkkiopohjaisesti.

Virtuaaliyliopistotyöryhmä

Virtuaaliyliopisto työryhmä suunnittelee ja koordinoi korkeakoulun tieto- ja viestintätekniiikan käyttöä opetuksessa sekä päättää siihen tarkoitukseen osoitettujen rahojen käytöstä. Työryhmän puheenjohtajana toimii professori Pentti Paavolainen. Työryhmän tärkeimpänä tehtävänä on olla ajan tasalla eri laitosten tarpeista ja ideoista. Työryhmän jäsenet toimivat laitosten yhdyshenkilöinä. Työryhmä valtuuttaa piiristään kootun työvaliokunnan hoitamaan käytännön toteuttamista.

Työvaliokunta

Työvaliokunta valmistelee asioita ja tekee esityksiä virtuaalityöryhmän päätettäväksi. Työvaliokunta kokoontuu vuoden aikana koko kokoonpanossaan 2-3 kertaa sekä pienemmissä palaveriryhmissä tarpeen vaatiessa läpi koko vuoden.

Suomen virtuaaliyliopiston yhteyshenkilönä koululla toimii virtuaalihankkeen tuottaja. Konsortion kokouksissa TeaK:ia on edustanut Pentti Paavolainen, varalla Timo Mansukoski. TeaK jatkaa vuonna 2004 aktiivista osallistumistaan SVY:n toimintaan.

Hankkeen tekninen ja pedagoginen tuki

- korkeakoulun oma tekninen tuki

Teatterikorkeakoulun tietohallintopalvelut toimii virtuaaliyliopistohankkeen teknisenä perustukena verkkopalveluiden ylläpidossa ja atk-tukitehtävissä. Tietohallintopalvelut vastaa mm. verkkosivujen palvelimelle päivittämisestä sekä tarvittavien atk-laitteiden ja ohjelmistojen hankinnoista.

- tuotantotuki

Tuottajan toimenkuva:

- verkko-oppimateriaalin osahankkeiden projektivalvonta
- verkko-opetuksen käytännön suunnittelu ja koordinointi
- yhteydenpito opintopalveluihin, laitoksiin sekä opettajiin
- osa kurssihallinnosta, riippuen kurssin toteuttajasta
- teknisen toteutuksen koordinoiminen yhteistyössä it-palveluiden kanssa

- pedagoginen tuki

Virtuaalihankkeen tuottaja Michaela Bränn sekä erikoissuunnittelija Pekka Korhonen toimivat koulun virtuaalihankkeen puitteissa pedagogista tukea sekä opastusta antavina henkilöinä.

- ulkopuolinen konsulttiapu

Teknistä ulkopuolista asiantuntijapalvelua hankitaan vuonna 2004 multimediasuunnittelija Sari Koskiselta. Koskinen vastaa oppimateriaalien ja kurssisivujen teknisestä verkkototeutuksesta ja yhtenäisen visuaalisen ilmeen luomisesta.

Arviointi ja seuranta

- Virtuaalihanketta tehdään tutuksi laitoksilla siitä yleisesti tiedottamalla sekä järjestämällä henkilökunnalle ja opiskelijoille mm. seminaaritilaisuuksia sekä verkkomateriaali demotilaisuuksia.
- Hankkeen seurannan ja arvioinnin suorittaa virtuaaliyliopistotyöryhmä.
- Jokaisen toteutetun verkko-opetusjakson päätteeksi kerätään opiskelijoilta sekä opettajilta kurssipalaute, jonka avulla kartoitetaan ja kehitetään toiminnan laatua. Omat perusopiskelijat ovat myös pienessä yliopistossa välittömässä kontaktissa virtuaalihankkeen ihmisiin, joten tutkimus- ja tuotekehitys tapahtuu työpajan muodossa.
- Tieto- ja viestintätekniiikan strategian herättämiä kysymyksiä käsitellään laitoskohtaisesti. Tavoitteena on esitellä uusia opetuskäytön ideoita ja pohtia niiden toteuttamismahdollisuuksia sekä tehdä tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytöstä osa Teatterikorkeakoulun toimintakulttuuria.
- Tvt-strategian toteutumisen koordinaatiosta opintopalveluissa ja laitoksilla vastaavat virtuaaliyliopistotyöryhmän jäsenet, jotka toimivat siinä omien yksiköittensä edustajina

Kustannusarvio

Rahoitus 2004

Opetusministeriön rahoitusosuus 2004	€ 160.000
Yliopiston oma rahoitusosuus: (prof. palkka X 3) (osuudet muista virkapalkoista) (infra)	€ 17.000 € 18.000 € 8.000
Hankkeen kokonaisbudjetti	€ 203.000

Rahoituksen kohdentuminen:

<i>Kehittämishankkeet eriteltyinä</i>	
Yhteiset kulut ja hallinnointi: - pedagoginen tuki - tuotantotuki - hallinnollinen tuki - tekninen tuki - koulutus - toimistotarvikkeet - tiedotus - atk-ohjelmistot ja laitteet	€ 80.000
aineistotuotanto: Euroopan teatterin ja tanssin historiaa - käsikirjoittaminen, suunnittelu - tekninen toteutus - kuvaoikeudet/korvaukset - käännöskorvaukset - artikkelikorvaukset	€ 45.000
aineistotuotanto: Suomen teatterin ja tanssin henkilöportfolio verkko-materiaali - käsikirjoittaminen, suunnittelu - tekninen toteutus - kuvaoikeudet/korvaukset - artikkelikorvaukset	€ 10.000
aineistotuotanto: Opettajaverkkosivu-hanke - käsikirjoittaminen, suunnittelu - tekninen toteutus	€ 10.000
aineistotuotanto: Tutkijaverkkosivu-hanke	€ 8.000

- käsikirjoittaminen, suunnittelu - tekninen toteutus	
aineistotuotanto: Teatterialan käsitteistö verkossa-hanke - käsikirjoittaminen, suunnittelu - tekninen toteutus	€ 20.000
Käännökset - verkko-oppimateriaalit Suomen tanssi ja teat.hist. sekä Aasia teat. ja tanss.hist. ruotsi ja englanti	€ 15.000
Opinnäytetyöt verkossa, artikkelidigitointi/kirjastohanke Kuvapankki/opetuskäyttö Taidekasvatusfoorumi	€ 15.000
Yhteensä:	€tot. 203.000

Yhteystiedot www.teak.fi/virtuaali/

Teatterikorkeakoulun virtuaaliyliopiston työvaliokunta

Professori Pentti Paavolainen, puheenjohtaja
s-posti: ppaavola@teak.fi
puh (09) 4313 6213

Verkkotuottaja Michaela Bränn
s-posti: mbrann@teak.fi
puh (09) 4313 6201

Tietohallintopäällikkö Timo Mansukoski
s-posti: timo.mansukoski@teaki.fi
puh (09) 4313 6230

Suunnittelija Anna Nybondas
s-posti: anna.nybondas@teak.fi
puh (09) 4313 6239

Suunnittelija Jan-Peter Kaiku
s-posti: jpkaiku@teak.fi
puh (09) 4313 6261

Erikoissuunnittelija Pekka Korhonen
s-posti: pekka.korhonen@teak.fi
puh (09) 4313 6346